

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek.

Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szöveg szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Tisza és Lukács választójogi kotyvaléka

A kinek ezideig volt valami kétsége az iránt, hogy mi a kormány és többségének igazi célja, az tisztába jöhetett akkor, mikor Lukács László miniszterelnök a választójogi javaslatot beterjesztette. Ez a cél semmi más, mint a munkapárt életének időtlen idő-kig való meghosszabbítása. Ha arról lenne szó, hogy valaki tudományos akadémiai tagságot, tudori okleveleket, valami magas méltóságot akarna elnyerni, annak sem kell annyi mindenféle feltételt igazolnia, mint annak a szerencsétlen választójelöltnek, a ki Lukács javaslata szerint választójogot akarna nyerni.

Az egész törvényjavaslat egy nagy zagyalék; össze-vissza-kuszáltságában még a közjogokban járatos sem igen ismeri ki magát és nem tudja megállapítani, hogy ki is méltó arra a nagy megtiszteltetésre? Vagy talán éppen az a cél, hogy ne ismerje ki azon senki magát? Annyit azonban a laikus is megállapít, hogy a javaslat a népjogokat nem kiterjeszteni, hanem megnyirbálni akarja és így a nép széles rétegeit nem belevinni a közéletbe, — és így a közélet ellenőrzésének hatályosságát növelni — hanem ellenkezőleg, a népet a politika teréről egészen kiszorítani törekszik.

Először is követel a javaslat 30 éves korhatárt az eddigi 20 éves helyett. Csak azok lehetnek már 24 éves korukban választók, akik középiskolát végeztek sikeresen. Azután megállapít a javaslat egy csomó cenzust. Értelmi cenzust különféle válfajokkal, vagyoni cenzust különféle mértékekkel, adócenzust hasonlóképen különféle mértékekkel. Kimondja, hogy a választás nyilvános, csak a törvényhatósági városokban titkos, tehát mindössze huszonhat városban. Aki az elemi népiskola hatodik osztályát, vagy ezzel egyenrangú iskolai osztályt végzett, csak az esetben bír szavazati joggal, ha harminc éves, ha öt esztendő óta magyar állampolgár és még egyenes adót is fizet. Aki irni-olvasni tud, csak az esetben bír szavazati joggal, ha harminc esztendő, ha öt év óta magyar állampolgár, egy esztendő óta egy helyben lakik és 20 korona egyenes állami adót fizet, vagy legalább 8 katasztrális holdnyi földbirtoka van. Ipari munkásoktól ezenkívül megkívánja a Lukács javaslata, hogy ugyanazon munkaadónál legalább két esztendőt szolgált legyen, de a munkavezetőtől, béresgazdától, aratógazdától, magtáróstól, fővincellértől, főkertésztől nem követeli a két évi alkalmazást. Ezek amugy is a gazdajoktól függenek. Aki irni-olvasni nem tud, csak akkor bír szavazati joggal, ha harminc esztendő, ha öt év óta magyar állampolgár, ha egy év óta

egy községben lakik és 40 korona egyenes állami adót fizet, vagy legalább 16 katasztrális holdnyi földbirtoka van.

Ime, ezek a főbb alapelvek

A legszembeötlőbb a javaslatban, a mi szinte nevetséges lenne, ha nem volna szomorú: a 30 éves korhatár. Kérjük szépen a kormányt, nézzen végig saját táborában és azt fogja látni, hogy leghüségesebb mamelukjai éppen a fiatalokból kerülnek ki, a kik a választáskor messze állottak még a 30-ik évtől. Szomorú jelenség ez nagyon.

A mai választói törvényünk alapjait 48-ban rakták le és akkor 20 éves korhoz kötötték a választójogot. Azóta közel ötven éve, hogy életben van az általános tankötelezettségről szóló törvény és ebből a kormány nem azt a következtetést vonja le, hogy a műveltség, az érettség haladt, hanem ellenkezőleg, hogy az emberek gyermekebbek, korlátoltabbak lettek, kiket a közügyekhez eresztetni nem lehet. Hiszen ezzel éppen a 40 éves szabad-
elvü érárt cáfolja meg, a mely pedig folyton azt hangoztatta, hogy alatta az ország műveltebb, erősebb lett.

A második kardinális hibája, hogy nyíltan a munkásosztály ellen irányul a mikor az egy évi helyben lakást követeli meg a munkásoktól. Ezzel egy csapásra tette egész foglalkozási ágakra nézve lehetetlenné, hogy joghoz jusson. A kőművesek, egyéb építőmunkások, épületmunkások, minők: az épületbádogosok, asztalosok, épületlakatosok, parkettázók stb. — foglalkozásuknál fogva, mely csak néhány hónapra köti őket helyhez — egész életükön ki lennének zárva a politikai jogokból. Hogy ezek a munkások érettek a választójogra, arról Tisza István könnyen meggyőződhetik. Menjen el az építőmunkások otthonába, melynek hatalmas palotáját a munkások összegyűjtött fil-léreiből emelték, lát ott olyan hatalmas, dustartalmu könyvtárat, a mely becsületére válnék néhány nagyurnak, a kik oly hevesen ellenzik a választójog kiterjesztését. A munkásosztály akkor bizonyította már be érettségét a politikai jogosultságra, a mikor kész volt a szerzendő jogokért vérével is áldozatot hozni. Ugyan hát ki érettebb a választójogra? Az adófizető stb. stb. feltételeknek megfelelő polgár, a ki azt kérdi a jelölttől, hogy mit adsz a szavazatomért? Avagy az az egyszerű munkás, a ki vérével is kész áldozni a nemzeti, az emberi jogokért?!

A kereskedő-osztály szenvedett eddig különösen a — Tisza-imádatban. No most megkapta érte a jutalmat. Nem elégszik meg azzal Lukács és Tisza, hogy valaki az annyi intelligenciát és ismeretet feltételező kereskedői foglalkozásban helyt álljon, hanem még a hat elemi osztályról szóló bizonyítvány után kutat. Képzeltető, mily fogalmi lehetnek Tiszának a kereskedőkről. Különben valószínű, ugy okosodik, hogy

ezek támogatták őt mindenkor legjobban, a kik pedig őt támogatják, szellemileg nem valami nagyon erősek lehetnek. Az ellenzék akkor magasabb fogalmakat táplál a kereskedőkről, mert ipso fakto, hogy valaki kereskedő, szavazati jogban akarja részesíteni.

Ördögi módon akarják a szavazási rendszert is megalkotni. Hogy a polgárnak magának kelljen jelentkeznie szavazati jogáért és mindenféle lim-lom irásokkal igazolni fölösleges dolgokat. Ennek oka az, hogy minél többen eszenek el a szűk keretekben megállapított választói jogtól, mert közismert tény, hogy nálunk még szavazni sem szívesen mennek az emberek, még kevésbé kéri maguk, hogy a jegyzékbe vétessenek fel. Legjobban bizonyítja a budapesti községi választói jegyzék, a hol személyesen kell jelentkezni és a nagy pártagitáció dacára is, igen kevesen élnek választójogukkal.

De miért is nem mondták ki egyszerűen, hogy választójoggal bír, a ki a munkapártra szavazott avagy kijelenti, hogy arra fog szavazni? Ez egyszerűbb és biztosabb módja a párturalom fenntartásának. Csakhogy a népnek is lesz ezekben az ördögi tervekbe beleszólása, sőt a munkapárt lelkiismerete szintén megmozdult. Oszladozik, mint a kéve. Szóval a kutyának sem kell a Tisza — Lukács-téle választójogi kotyvalék.

Főispáni beiktatás.

Szeretnénk lelkesülni és főlemelő, magasztos érzelmekkel hozsannát kiáltani, mert hiszen a „Szekely-Udvarhely”-nek is ünnepe van. Ünnepli azt a napot, melyen a boszúállás, az alattomos elnyomtatás korszakát megszüntetnek obajtaná tekinteni — általánosan, minden vonalon és mindenkivel szemben. Hiszen Ugron János főispán bekét hirdeti.

Igen ám, de a főispán a mostani kormány megbízottja, annak képviselője, hasonmása és ez a bökkenő. Ez, mert Lukács László miniszterelnök is bekét, hirdetett a „béke” oda fejlődött, a hol ma alkotmányunk, jogbiztonságunk romjai hevernek. Politikai tekintetben tehát — ez idő szerint — köztünk és az új főispán között, békéről szó sem lehet.

Azonban szétfoslott társadalmi életünk, közjótékonyági intézményeink, gazdasági, kereskedelmi és ipari viszonyaink javítása, Székelyudvarhely város előhaladása terén: párt- és valláskülönbség nélkül találkozhatunk, mert ezek felkarolása, hathatós előbbre vitele, Udvarhelyvármegyének létérdeke. Ezt pedig annak, aki itt született, itt nőtt fel és itt is akar elporladni, — hazaárulás vádjával nélkül — szemelőt téveszteni nem szabad, nem lehet.

Fényes fogatok, egyszerű falusi szekerek, diszmagyaros daliák, székely daróc gúnyos férfiak, nemzeti és társulati lobogók vegyesen ékeskedtek Ugron János főispánnak 1913. január 8-án délelőtt Szé-

kelyudvarhelyre történt bevonulásakor. Mozgalmas volt a Kossuth Lajos utca, de azért természetesen hiányzottak Kossuth Lajos nagy elveinek hűséges követői és meglátszott az egész ünneplésen a gondos rendezés, mely napokkal előbb igyekezett előteremteni a viharedzett választási zászlókat s dekorációnak a falusi székely bácsikat fogataikkal együttesen. Ezekből volt a legtöbb.

Reggel 7 órakor szokatlan kocsizörgések tették figyelmessé a város lakosait. Ekkor mentek Bögözbe, az új főispán elébe. Szabó Gábor főszolgabíró négyes fogattal és többen hajtottak le.

Székelyudvarhelyt, a katonai laktanyánál diszkapu volt. Itt *Gotthárd* János polgármester üdvözölte a város nevében a főispánt, a ki meleg hangon mondott köszönetet.

Majd a menet, melynek komikus jelenete volt a keresztúri főszolgabíró vadász-kürtös, a csatlósokat utánozni akaró két lovas alakja, felvonult a vármegye házához. Itt már nagy közönség csoportosult. A faluról beinvitált bácsik a melléktermeket is annyira megtöltötték, hogy odaférközni a bizottsági tagok sem bírtak. A karzatra pedig csak nőket és egy pár olyan egyént engedték be a megbízott, aki vele jó barátságban áll.

Tizenegy órakor Dr. *Sebesi* János alispán megnyitotta a rendkívüli közgyűlést és felolvastán a *Haller* János gróf főispáni felmentéséről szóló belügyminiszteri leiratot, ahhoz szólásra jelentkezett *Gálffy* Kálmán nyug. főszolgabíró. El akart bucsuzkodni *Haller* főispántól a maga és a törvényhatóság nevében. Azonban az alispán — tekintettel arra, hogy a bucsuzkodás ideje a múlt közgyűlésen lejárt — csakis a mostani tárgyhöz adott szót. Miután ehhez *Gálffy* nem akart beszélni, kijelentette, hogy bucsuszavait majd hirlapilag fogja közzétenni.

Ezután a második miniszteri leiratot, *Ugron* János kinevezését olvasták fel s küldöttséggel hívták a terembe az új főispánt, kit eskütelétele után a törvényhatóság nevében, az alispán üdvözölt.

Ugron János zajos éljenzés között elfoglalta helyét és igen szép programbeszédet mondott. Hangsúlyozta, hogy a vármegye közérdekét politikai párt-tekinetnek alárendelni soha sem fogja, mert ő először is a vármegyét szerető székely honfi és csak azután akar politikus lenni. Hatalmas éljenzés követte szavait s ez igazolja, hogy főispánágát az ötlet támogató környezet is, csak ebben az értelemben kívánja honorálni.

Közgyűlés után a tisztelgések következtek a főispáni irodában. Vége-hossza nem volt a deputációk sok jókívánságának s csak délután 2 órakor kerülhetett sor a főispáni ebédre, melyet *Ugron* János adott a Budapest-szálló színháztermében, *Barkóczy* Albert Hungária-szállójában és a város több helyén.

Megtörtént a főispáni beiktatás tehát ismét Udvarhelyvármegyében. A főispánokat mindenkor és minden körülmények között körülvevő hű csatlósok örömmittasan ünnepeltek. Azonban a munkapárt oldalbordái odafönt recsegnak s könnyen úgy eshetik, hogy a rendszerváltozás küszöbön áll és a tegnapi nagy ünneplés is a vég kezdete lesz épen úgy, mint a nemzeti ébredés felséges korszakában a darabontok tobzódása. A munkapárt folyton tartó bomladozása és *Tisza* gróf párbajozásainak okai is ezt mutatják...

— **Gyengül a munkapárt** — erősödik az ellenzék. Napról-napra fogy a munkapárt híveinek száma és épen olyan mértékben erősödik a mai kormány választói törvényjavaslatával szemben álló ellenzék kiartó tömege. 168-ra teszik az ellenzék táborát, mely mellett mindössze 77 a munkapárt többsége — ha mind együtt lennének a képviselőházban, de hát ez most nagyon is kétséges...

A gazdatársadalom sürgős feladatai.

Irtá: **Rubinek Gyula.**

A legkomolyabb életszükség parancsolja a magyar gazdatársadalomra az összetartást. Kint és bent bőven merülnek fel olyan jelenségek, melyek súlyos következményekkel fenyegetnek és a gazdaközönség ellentálló képességét kemény próba alá vehetik.

A Balkánon végbemenő esemény nyomán elbizott gazdasági aspirációk keltek életre, idehaza nyíltan állást foglaltak a Balkánállamok mezőgazdasági érdekei mellett; kormánynyilatkozatok történtek, a melyek a legsúlyosabb aggodalmakat kellették fel az örlési forgalom és a Balkánállamokkal való új vám és kereskedelmi rendezkedést illetőleg, amelyek hatása alatt a gazdatársadalom vezető szervei szükségessé tartották a legkomolyabb állásfoglalást.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlésén elhangzott hivatalos kormánynyilatkozat lényegesen enyhítette a komor hangulatot, de azért résen kell lenni a magyar gazdatársadalomnak, mert ha valamikor, úgy most szorul rá a mezőgazdaság védelmére. Az időjárás rendkívül mostohaságai mezőgazdaságunkat annyira megsanyargatták, hogy katasztrófaszerű következményektől kellene tartanunk, ha az elemi csapások elviselésében a kormány a helyett, hogy segíthetné a termelőket, helyzetük, még súlyosbba tenné. A vámvédelem mai állapotának megőrzése esetén is nagy gondok nehezednek a mezőgazdákra s ezek között első helyen áll a munkáskérdés.

A munkásbajok fokozásához nem kis mértékben járult hozzá a gazdaközönség szervezetlensége, a következményekkel számot nem vető, egymásra licitáló bérájanlat és az, hogy a munkások mobilizálását a káros szélsőségek vitték. Arra figyelmeztetik a tapasztalatok a gazdaközönséget, hogy céltudatos és egyöntetű eljárásra való szervezkedéssel igyekezzenek olyan reformokat életbeléptetni, a melyek kölcsönös érdekek kiegyenlítésének a mainál egészségesebb alapot teremthetnek.

De éreznünk kell azt is, hogy a szociális szempontok figyelembevétele nélkül, semmiféle gazdasági kérdést nem oldhatunk meg. A szociális politika a gazdatársadalomnak első sorban a falusi élet ápolását teszi feladatává; mert falusi életet folytat maga a gazda is és a falusi otthonokból kerülnek ki a mezőgazdaság munkásai, kiknek nyugalma, elégedettsége, kulturális haladása és anyagi jóléteben való emelkedése a gazda életviszonyait is jobbá és kellemesebbé teszi. Már csak a nemesebb önzés is arra inti tehát a gazdatársadalmat, hogy abból a mozgalomból, mely a falusi élet gazdasági és kulturális színvonalának emelése érdekében megindult, teljes buzgalommal ki vegye a maga részét.

Ugy a társadalmi tevékenység sikere, mint a kormánypolitikára gyakorolható befolyása a magyar gazdának attól függ, vajjon az érdekképviseleti intézmények hivatásuk magaslatán állanak-e, vajjon a magyar gazdaközönség megadja-e nekik a szükséges erkölcsi és anyagi erőt.

Azért első rendű kötelesség, hogy a vármegyei gazdasági egyesületek, mint érdekképviseleti intézmények talpraállítsanak és felvirágoztassanak mindazon gazdaköri és szövetkezeti szervezetek, melyek az egyéni buzgalmat a közérdehű helyi feladatok szolgálatába állítják.

De ma nem kevésbé fontos a központi társadalmi intézmények megerősítése abból a célból, hogy a gazdaközönség a gazdasági

politik országos intézésénél természetes s'yanak me felelőleg, erejének teljességében érvényesüljön.

Szervezkedésre és összetartásra hívja fel a gazdaközönséget az idők szava és az élet kényszere, mert ez a feltétele annak, hogy önmagáért helytállhasson és összes képességeit a közjóllét és a nemzeti haladás hasznára fejthesse ki.

Szózat a tanítókhöz.

— **A Nemzeti Iskola jubiláris számából.** —

A magyarság jövőjének, a magyar közműveltség fejlődésének és a magyar értelmiségnek ügye egymástól elválaszthatatlan kapcsolatban van. Az értelmiség tagjai közt ezt a kapcsolatot legközvetlenebbül kell éreznie a tanítósnak. Az a modern tábor, amely negyvenezret elérő és felül is muló súlyos tömegével a nemzet ifjúságát a gyermeki kortól az egyetemig nevelte, diadalmos útjában eljutott a magyar nemzetivé lett főváros közepébe s miként ama bizonyos negyvenezret annak idején a Duna jegéről döntve nemzetünk királyává nemzeti, vérbeii sarjunktat tette, úgy nekünk is innen ki kell vinni a magyar nemzeti eszmét az ország minden tájába s azt uralkodóvá kell tennünk. Ez a munka itt hódító, amott védő de sohasem szünő. Meg kell tanulnunk azt, hogy szemünk mindig arra tekintsen és ha hallani fogjátok rövid időn, hogy újból éreztetni kell a nemzet középosztályának nemzetvédelemből súlyát, legyen feledve bánat és öröm, jertek, ültessük ismét és mindig trónra a magyar nemzeti ügyet, hogy ez boldogítson mindenkit ebben a házában.

(Miskolc.)

Gálffy Ignác.

Visszapillantás az 1911-ik évre.

A kétszer-kettővel foglalkozni, nem mindenkinek kedvelt dolga. Pedig hát néha-napján, nekünk sem lenne ártalmunkra; amint ez a németeknek kiváló tulajdonsága.

Hogy mire jó a számvetés, azt a németországi kedvező állapotok mutatják, de százsz szomszédainktól is elsajátíthatnánk.

No, de most nem erről van szó. A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara jelentése alapján akarunk egy rövidke tájékoztatót nyújtani közzgazdasági viszonyainkról.

E szerint 1911-ben Udvarhelyvármegye területén 29.261 kat. hold területen 5.24 holdankinti átlagot véve, 153.000 métermázs *buza* termelt az 1910 évi 786.922 mm.-val szemben. *Rozs* és *kétszeres* pedig 32.877 kat. holdon 5.05 átlagot véve, 156.000 mm. az 1910. évi 331.159 mm.-val szemben. *Árpával* 2134 kat. hold volt bevetve s azon 6.97 átlagot számítva, 15.000 mm. termelt az 1910. évi 12.132 mm.-val szemben. *Zab* 19.369 kat. holdon 6.98 mm. átlaggal 128 ezer mm. volt az 1910 évi 114.624 mm.-val szemben. *Tengeri* 27.266 holdon 7.68 átlagot véve, 209.000 mm. 1910-ben 260.761 mm. *Burgonya* 2534 holdon 37.11 mm. átlag szerint 94.000 mm. 1910-ben 92.344 métermázs.

A napszámbeérek vármegyénk területén évi átlagban számítva, férfi napszám 2 K 86 f, női 2 K 15 f, gyermek 1 K 55 f, igás napszám 6 K. Itt igen helyesen jegyzi meg a kamarai jelentés, hogy míg a Székelyföldön az év minden szakában a népet állandóan nem foglalkoztatjuk, addig a kívándorlás megszüntetéséről beszélni is fölösleges. Hiszen itt alig van négy havi munkája a népnek. Már pedig évenként 8 hónapon át összedugott kézzel megélni — nem lehet.

A jelentésben levő adatok szerint, a buza, rozs és az árpa az egész Székelyföld-

dön legrágább volt Székelyudvarhely; a buza a legolcsóbb Csíkszeredában, a rozs Szászrégenben és az árpa Kézdivásárhelyt.

A hüvelyesek árai is nagy különbségeket mutatnak a székelyföldi városokban. Így pl. a borsó piaci ára literenkint Székelyudvarhelyt 52 f volt a Kézdivásárhelyi 17 filléres átlaggal szemben, a lencse 36 f a 20—26 filléres átlagok mellett; a paszuly 27 f a Kézdivásárhelyi 18 f, köleskása 32 f a 23 f átlaggal szemben.

A tűzifa átlagos ára köbméterenként 6 K 42 f volt Székelyudvarhelyt és 5 K 92 f Sepsiszentgyörgyön.

Parajdon 95.509 mm. konyhasót, 103.373 mm. marhasót termeltek. Jellemző ami közlekedési viszonyainkra, hogy 1224 vasuti kocsi sából csak 550-et szállíthattak, mert vasuti kocsiról a kormány nem gondoskodott.

A hásarak is érdekes képet tárnak élénk. Míg a marhahús árak csekély különbséget mutatnak, addig a sertés hús kilogramja Csíkszeredában 1 K 58 f volt és Székelyudvarhelyt 1 K 80 f. Juh-hús itt 1 K 02 f és Kézdivásárhelyt 93 f, disznósír pedig 2 K 29 f és Székelyudvarhelyt 2 K 63 f. Szalonna Szászrégenben 2 K 05 f, itt meg 2 K 20 f.

Ezuttal ezeket kívántuk feljegyezni a figyelemre méltó jelentésből. Majd még mással is szolgálunk olvasóinknak.

Itt a farsang.

Itt a farsang,
Nincs semmi hang;
Minden csak pang.

Szól a harang:
Giling-galang, —
Terjed a hang...

Reklám nélkül,
Üzlet szűkül;
Szájad elhül.

Hirdesetek,
Hanyat-homlok
Ne essetek...

E NAP

Szerda, január

Ujév

az új évnegyed kezdete.
Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, függetlenségi, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által vissza szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

HÍRÉK.

— **Dr Balogh Jenő** igazságügyi miniszter már elfoglalta állását a miniszteriumban. A tisztikar nevében Törty Gusztáv államtitkár üdvözölte. A miniszter a magánjogi törvénykönyv új szövegét a legközelebbi hónapokra ígérte. A büntetőtörvénykönyv, a perrendtartás némely fejezeteinek gyökeres revízióját s a szervezeti törvények egységes kodekszét helyezte kiállításba. Szünet nélkül arra fog törekedni, hogy a magyar bíróságok és hatóságok működése is szolgálja az

egész emberiségnek a javát, amelyet a jogegyenlőségnek, a jogok demokratikus, széleskörű kiterjesztése korszakában — minden polgárnak és ez országban élő külföldinek a java előmozdításával egyértelműleg tekintünk.

— **Kinevezés.** A pénzügyi miniszter Nagy Ignác székelykereszturi lakost a váci adóhivatalhoz ideiglenes minőségű segéddíjas adóhivatali gyakornoknak nevezte ki.

— **Újabb politikai párbaj.** Széchenyi Aladár gróf levelet írt Tisza Istvánhoz, hogy csak tévedésből fogott vele kezét. Tisza ezért Széchenyi gróftól provokáltatta.

— **Házasság.** Kiss Ferenc ófai ref. lelkész szombaton délelőtt kötött házasságot Biró Piroska tanítónővel Sepsiszentgyörgyön.

— **A háborús bonyodalmak** még egyre tartanak a Balkánon. A nagyhatalmak erős akciókat folytatnak Drinápoly ügyének rendezésére. Bulgária és Románia közt is foly az egyezség Siliustria miatt. Kína szintén hadi készülődést folytat. Az orosz árukat egész Kinában bojkottálják.

— **Egy tanügyi lap jubileuma.** Husz évvel ezelőtt alapította meg a Nemzeti Iskolát Benedek Elek és Földes Géza s már a megindulása első napján olyan pártfogásban részesítette a magyar tanár- és tanítói világ, hogy a lap nemcsak megélt, hanem tekintélyben és népszerűségben is állandóan emelkedett. Husz évvel ezelőtt a középiskolai tanárok az egyetemi végzettségüknek megfelelő fizetésért, a polgári tanárok az 1868-iki törvényekben szűkre szabott kicsi fizetés miatt s az elemi tanítók a 300 frt szegénytelen törvényesítése ellen küzdöttek. És küzdöttek az iskola ellenségei ellen lakadatlan buzgósággal s a küzdelmek igazi központja első sorban a Nemzeti Iskola volt. Ennek a lapnak munkatársa volt az ország valamennyi tanítóembere és olvasója valamennyi tanító. Husz esztendő alatt a küzdelmek ennek a szelleme és bátorsága vezette győzelemről-győzelemre s az a zászló, melyet akkor feltűzött, ma is fenn lobog, melynek tisztaságát sem az idő viharai, sem a harcok harci módszere soha be nem szennyezte. Hétről hétre kedves vendég volt a szerény tanító-lakokban, ez akar maradni a jövőben is. Az ünnepi száma kedves találkozója a régi munkatársaknak, akiket így együtt látni valóságos lelki gyönyörűség. Apponyi Albert mellett Benedek Elek, Dr Jancsó Benedek, Palágyi Lajos, Dr Neményi Imre, Dr Petri Mór, Körösi Henrik, Péterffy Sándor, Dr Sack Béla, Kirchner Béla és még sokan, nagyon sokan emlékeztek meg e lap ünnepéről, adtak találkozót e lapban. Ezeket így mind elősorolni nem is lehet, de aki egy mutatót kér ebből, annak a lap kiadóhivatala ezt elküldi és akkor alap maga beszél. Mi csak azt mondjuk még, hogy a szép múlt a lap erősebb bizonyítéka arra, hogy ez a lap a jövőben is a magyar tanár- és tanító-világ kedves és szívesen olvasott lapja lesz.

— **Halálozás.** Biró Ferenc asztalosmester életének 51-ik évében ehó 6-án elhalt Székelyudvarhelyt. Temetése tegnap délután nagy részvétellel történt meg.

— **Huszonöt év.** Egyik vidéki laptársunk, a Csíkszeredában megjelenő „Csíki Lapok“, karácsonkor negyedszázados évfordulóhoz jutott. A lap főszerkesztője: Dr Fejér Antal ügyvéd és felelős szerkesztője: Dr Élthes Gyula. Az ünnepi szám élén a főszerkesztő közöl politikai visszafillantást, melyben Deák Ferenc hívének vallja magát, mint 1898 december 28-án, mikor a lap szerkesztését átvette. Az alapítástés a 25 év történetét pedig a felelős szerkesztő írta meg. Emondja többek között, hogy a lap indítását Bartha Ignác kir. ügyész és társai 1888. évi dec. 13-án határozták el s azon az év végén karácsonkor megindult *Györgyjakab* Márton kiadásában, akinek esetleges károsodásáért 400 fo-

rint erejéig kezességet vállaltak. Imecs F. Jákó, Bartha Ignác, Dr Betegh Antal, Molnár Lajos, Dr Molnár Károly, Élthes Elek, Csedő István, Varga Ferenc, Murányi Kálmán, Domokos János, Hosszu Ferenc, Bálint Lázár, Benedek Gábor, Bocskor Ádám, Dr Bocskor Béla, Heigel Lipót, Pál István és Imreh Dénes. A Csíki Lapok 15 éven keresztül az egész Csíkvármegyének, sőt nyolc évig, amíg a „Székely-Udvarhely“ meg nem indult, Udvarhelyvármegyének is egyedüli sajtó-organuma volt. Székelyudvarhelyről: *Embery* Árpád főgimnáziumi tanár, volt orsz. képviselő és Dr *Török* Albert alispán írt a Csíki Lapoknak, melyre 1890-ben már *Gyertyánffy* Gábor könyvkereskedésében is elő lehetett fizetni. 1891-ben pedig Embery Árpád, mint főmunkatárs szerepelt Udvarhelyvármegyéből a lapnál. Szívesen köszöntjük laptársunkat a nevezetes évforduló alkalmából s halás elismeréssel adózunk azért a nyolc évért, mely alatt bennünket megelőzve, becsülettel szolgálta Udvarhelyvármegye érdekeit.

— **Véletlenség.** Farcád községben a minap táncmulatság volt. Balint Mózes odavaló legény az egyik kabát zsebéből kivette a revolvert és azt vizsgálta. E közben a pisztoly elsült és Simó Áron combjába befuródott egy golyó. A nyomozat rendén a sérült is beismerte a véletlenséget, nem kívánja Balint megbüntetését, csupán a költségek visszatérítését követeli. A sérültet a vármegyei közpórházba szállították.

— **Szolgálati pragmatika.** A tanítószámmára a szájkosár és bilincs nem sokáig késik. Emlékeztet, hogy a kultuszminiszter a főrendiházban a következő kijelentést tette: „Sajnálattal tapasztalom magam is a tanító-ság körében mutatkozó fegyelmeletlenség jeleit s ezek tekintetében a legnagyobb energiával kívánok eljárni. Ha tehát a tanítói fizetésrendezésre vonatkozó törvényjavaslat tárgyalásra kerül, azzal együtt a tanítók szolgálati pragmatikáját is elő szándékozom terjeszteni.“ Nos hát eme kijelentést felettébb komolyan veheti a tanító-ság. Biztos értesülésünk van arról, hogy a szolgálati pragmatikára vonatkozó javaslat a befejezés előtt áll. S a kultuszminiszter valóban beváltja benne fenyegetését: a tanító-ságot megfegyelmezi, elnémitja, egyesületeit újjászervezi olyformán, hogy azokban a tanító-ság szociális ügyeiről többé semmilyen formában szó sem lehet. Ez a szolgálati pragmatika a tanító-ság legteljesebb letörését jelenti. És míg a tanító-ság a fizetésrendezésért teljes erővel harcol: észre sem veszi, hogy készül a nyakára a hurok, mely minden bátor kiáltást mindörökre el fog némitani.

— **Amerikában** törvényt hoztak arra, hogy aki 16 éven felül van és olvasni nem tud, partra ne szállhason.

Royal-mozgósínház.

Vasárnap, január 12-én a polgári önképzőkör nagytermében, változatos műsorral bemutatásra kerül:

Indiában (természeti látványosság), Napbácsi végrendelete (humoros), Csodálatos tükrök (színes), A rab szökése (humoros), *Alarcos szerelmek*, társadalmi színmű 3 felvonásban. Irtá: Honoré de Balzac Roselis Elinor szerepét ját. za: Henny Porten kisasszony. Ez a világ-szenzációs, irodalmi értékű mozgókép, a legújabb meglepetés.

Helyárak: Számozott hely 1 K, I. h. 70 f, II. h. 50 f, III. h. 30 f, gyermekek 10 éven alól 50—20 f. Kezdeté pont fél négy órakor és este 8 órakor. A n. é. közönség pártfogását kéri

Tordon János,
tulajdonos.

OLVASSUK és terjesztjük a függetlenségi lapokat, mert csakis ezek védik jogainkat s küzdenek a hazáért!

Kiadó lakás. Székelyudvarhelyt, Vár-utca 9. sz. alatt három szoba és konyha április 24 től kezdődőleg kiadó.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt. Bálint-utca 22. sz. alatt két szoba, kamra, szin és kerttel stb. bíró épületes beltelek **eladó.** Vár-utca 24. sz. alatt több szobából álló lakás kiadó. Értekezni lehet özv. Gircis Józsefnél Vár-utca 24. sz. alatt.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

Eladó vagy kiadó belsőség. Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27 sz. a. 212 négyszög öl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. — Bővebb felvilágosítást nyújt szíveségből a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Földbirtokot, házat, erdőt vesz. elad és saját költségén párcelláz

Kovács Elek ingatlan forgalmi irodája **Marosvásárhelyt,** Apaffy Mihály utca 2. szám. Ugyanott több kisebb-nagyobb birtok eladó. Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok *mezőgazdasági szeszgyárral,* egy 700 és 1600 holdas földbirtok. Pénzt, bármely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönügyleteket, biztosításokat *gyorsan lebonyolít.*

Horgony-Syrup, Sarsaparillae compos. Vértisztítósz. Üvegje 3.80 és 7.50 kor.

Horgony-Liniment. Capsici compos.

A Horgony-Pain-Expeller pótléka.

Fájdalomenyhítő bedörzsölés meghülésnél, rheumánál, köszvényénél stb. Üvegje 80, 140, 2- kor

Horgony-Vas-Albuminat. Tinktara.

Vérezgénységénél és sápkóránál. — Üvegje 1.40 kor

Használható a legtöbb gyógyszerárban vagy közvetlenül **RICHTER dr.** az „Arany-oroszlán“-hoz oltított prágai (I. Elisabethstr. 5) gyógyszerárban.

Milliók

.. használják ..

Köhögés

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göres és hörharut ellen

KAISER-féle

mell-karamellakat a „három fenyővel.“

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánzókól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon! Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban, valamint: **ZSEKELY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Alsócsernáton község Nyíresvápa nevű erdő részében 9 hold területű tölgyerdő eladó. Faállománya: I. vastagsági osztály 14—20 cm.-ig 788 drb 93 köbméter műfa. II. vastagsági osztály 22—28 cm.-ig 578 drb 214 köbméter műfa. III. vastagsági osztály 30—56 cm.-ig 332 drb 214 köbméter műfa, fiatalos 323 drb.

Összesen 2021 drb, 551 köbméter műfa és 94 köbméter tűzifa. Talajérték holdankint 50 K.

Becsérték szakértőnek 1907. évi becslése szerint 14.467 K.

Kikiáltási ár 8000 K.

Írásbeli ajánlatok alólirotthoz január hó 31. d. e. 10 óráig nyújtan-dók be.

Bánatpénzül 10 százalék csato-landó.

Kézdivásárhely. Megbizásból: **JANCSÓ GYULA** kereskedő.

Bélyegzők és pesétnyomók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papir kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendéseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Aspirin-Tabletták

(a közismert fájdalomcsillapító szer)

Hogy bizonyos legyen az ember, hogy csakugyan a valódi Aspirint kapja, mindig Aspirin-Tabletta formában kell, hogy kérje. Ezek eredeti csomagolásban, 1 üveges 20 félgrammos tablettával K. 1.20-ért, kaphatók. Minden egyes tablettán rajta van az Aspirin szó.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim am Rhein.

ÉRTESETÉS.

Üzlet átalakítás miatt

a raktáraimban levő összes férfi és nőidivatárucikkék, készruhák, cipők, fehérneműek, kalapok, terítők, függönyök stb. árait természetesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyújtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Csekély 2 koronáért egész éven át olvashatja a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai ujságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s ha szük-

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok **gyorsan, előnyösen beszerezhetők** **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

ség: kérlelhetlen ostromozója bármely visszaélésnek; a székelység ügyeit szívből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székelységkerkölcsi és önmaga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely“-t.